

Az evaluatív morfológia értékelése – több nyelv vizsgálatára alapozott elemzés^{*}

5. Evaluatív morfológiai sűrűség (szaturáció). Ahogyan az algoritmusból kitűnik, az adatelemzés érdekében bevezettük az evaluatív morfológiai sűrűség (szaturáció) fogalmát. Az EM sűrűség három együttható: a szóalkotási érték (word-formation value: V_{wf}), a szemantikai kategória értéke (semantic category value: V_{sc}) és a szófaji érték (word class value: V_{wc}) középértéke. Mindezek számszerű megjelenítései a szóalkotási módok, a szemantikai kategóriák és a szófaji kategóriák jelenlétének az evaluatív morfológiában egy nyelven belül. Tehát:

$$S_{EM} = (V_{wf} + V_{sc} + V_{wc}) : 3$$

Amíg a *szófaj* és a *szóalkotás* jól meghatározott fogalmak a szakirodalomban, a szemantikai kategóriák fogalma magyarázatra szorul a fentebb már említett bizonytalanságok miatt, amelyek a szemantikai kategóriák hatókörét és szerkezetét érintik az evaluatív morfológiában. Kiindulópontként négy kognitív kategóriát veszünk alapul, méghozzá az ANYAG/SZUBSZTANCIA, a CSELEKVÉS, a MINŐSÉG és a KÖRÜLMÉNY kategóriáját. Az egyes szavak, amelyek e kategóriák valamelyikébe esnek, azokat az alapértékeket jelképezik, amelyektől a hozzájuk kapcsolódó kicsinyítő és nagyító alakok eltérnek vagy egy, az alapszó által kifejezett értékhez képest egy csökkentett értékmennyiség felé (a kicsinyítő alakok esetében), vagy egy, az alapszó által kifejezett értékhez képest egy magasabb érték felé (a nagyító alakok esetében). Ez megalapozza az evaluatív morfológia négy alapvető szemantikai kategóriáját, amelyek magukba foglalják az anyagmennyiséget, a minőségmennyiséget, a cselekvésmennyiséget és a körülménymennyiséget. Mindegyik kategória megjeleníthető kicsinyítő vagy nagyító alakokkal. Emellett rendszerszinten léteznek további, konkrétabb szemantikai kategóriák is az evaluatív morfológiában. Ezek az idő- és ifjúkor, a dicsérés/elismerés és ócsárlás/rosszallás stb. ellentétpárjain alapulnak. Nincs mindegyikük van egyformán képviselve a különféle nyelvekben. Adataink szerint például az időkor kategóriája nem lelhető fel az összes nyelvben.

Ebben a leírásban bemutatjuk a sűrűség kiszámításának módját. Ez a módszer kiértékeli a nyelvben előforduló egyes kategóriákhoz hozzárendelt pontértékeket. Ha egy nyelv például kifejezi az anyagmennyiséget és a minőségmennyiséget, akkor a két szemantikai kategória jelenléte 1 pontértéket jelent. Ha 3 vagy 4 kategória van jelen, a pontérték 2. 5 vagy 6 kategória jelenléte 3 pontértéket ér stb. A szófajok és a szóalkotási módok hasonló módon lesznek értékelve. A szóalkotási módok esetében további pontértékek lesznek hozzáadva, ha alkategóriák jelennek meg, például az evaluatív affixumok ismétlődő használata esetén. A sűrűség

^{*} A tanulmány első részét l. Magyar Nyelv 110. 2014: 169–176.

külön lesz kiszámítva a kicsinyítő alakok és a nagyító alakok estében is, ahol ez indokolt. A teljes sűrűség a kicsinyítő és a nagyító alakok részleges sűrűségének együttes összege.

Az alábbi táblázat összefoglalja a különböző nyelvcsaládok és nyelvek EM sűrűségét.

2. táblázat

Az EM sűrűsége az egyes nyelvcsaládokban

Nyelvcsalád/nyelv	Sűrűség (szaturáció)	Megjegyzés
1. a) Ausztronéz nyelvek		
agta	5,33	DIM+AUG
muna	4	DIM+AUG
karao	2,67	DIM+AUG
siar-lak	2	DIM+AUG
aneitym	1	DIM
nelemwa	1	AUG
ilokano	0	–
maori	0	–
kamera (sumbai)	0	–
karo-batak	0	–
vitu	0	–
boumaa fidzi	0	–
kalai-kove	0	–
nalik	0	–
taba	0	–
tukangbesi	0	–
1. b) Ausztronéz nyelvek összesítve		
a nyelvek száma	17	
EM	6 (35%)	
csak DIM	1 (6%)	
csak AUG	1 (6%)	
DIM+AUG	4 (24%)	
összesített EM sűrűség	16 : 17 = 0,94	
2. a) Indoeurópai nyelvek		
olasz	8	DIM+AUG
cseh	8	DIM+AUG
portugál	8	DIM+AUG

görög	7	DIM+AUG
bolgár	5,67	DIM+AUG
rétoromán (romans)	5,34	DIM+AUG
litván	5,33	DIM+AUG
breton	4,66	DIM+AUG
norvég	4,33	DIM+AUG
holland	4	DIM+AUG
horvát	3	DIM+AUG
örmény	2,33	DIM
skót gael	2,33	DIM+AUG
albán	1,67	DIM
osztét	1,67	DIM+AUG
luxemburgi	1,33	DIM
ír	1,00	DIM
2. b) Indoeurópai nyelvek összesítve		
a nyelvek száma	17	
EM	17 (100%)	
csak DIM	4 (24%)	
csak AUG	0	
DIM+AUG	13 (76%)	
összesített EM sűrűség	$73,66 : 17 = 4,33$	
3. a) Niger-kongói nyelvek		
konni	2,66	DIM+AUG
szuahéli	2,33	DIM+AUG
djula-fogny	2	DIM+AUG
szupjide	2	DIM
eton	1	DIM
ga	0	–
dzsamszaj (jamsay)		–
kinubi (ganda/luganda)	0	–
joruba	0	–
kiszi	0	–
3. b) Niger-kongói nyelvek összesítve		
a nyelvek száma	10	
EM	5 (50%)	

csak DIM	2 (20%)	
csak AUG	0	
DIM+AUG	3 (30%)	
összesített EM sűrűség	9,9 : 10 = 1	
4. a) Uráli nyelvek		
nganaszan	2,33	DIM+AUG
finn	2	DIM+AUG
magyar	2	DIM
karél	2	DIM
észt	1,67	DIM
szelkup	1,67	DIM
mari (cseremis)	1,33	DIM
kamassz	0	–
osztják (hanti)	0	–
komi-zürjén	0	–
vogul	0	–
komi-permják	0	–
4. b) Uráli nyelvek összesítve		
a nyelvek száma	12	
EM	7 (67%)	
csak DIM	6 (50%)	
csak AUG	0	
DIM+AUG	2 (17%)	
összesített EM sűrűség	14,33 : 12 = 1,08	

6. Elemzés

6.1. Uráli nyelvek. A 12 nyelvből 7-ben van jelen az evaluatív morfológia, azonban csupán kettő rendelkezik nagyító alakokkal. A kicsinyítő alakok létrehozása kizárólag toldalékolással történik, a magyar és a karél nyelv a diminutív toldalékok széles választékával rendelkezik. A nganaszan nyelv toldalékok segítségével képez nagyító alakokat, a finn nyelv alkalmaz szóösszetételeket, habár ez a szóalkotási mód nem igazán produktív. Ezen augmentatív (nagyító) folyamatok egyike sem került részletesebb leírásra az adatlapokban. Ugyanakkor a kicsinyítő alakok létrehozásakor egy toldalékot egynél többször is felhasznál az észt és a mari (cseremis) nyelv. Több mint egy kicsinyítő toldalék fordulhat elő egy szón belül a magyar nyelvben, és egynél több kicsinyítő toldalék van jelen a karél és

a magyar nyelvben. Az evaluatív morfológiával rendelkező uráli nyelvek többségében az anyagmennyiség szemantikai kategóriája kifejezésre kerül. A 7 nyelvből 3-ban kifejezik a cselekvésmennyiséget. A szelkup nyelvben megjelenik az életkor szemantikai kategóriája is. Várakozásunkkal ellentétben a minőségmennyiség ritkábban kerül kifejezésre, mint a cselekvésmennyiség. A mari (cseremisz) nyelv érdekes olyan szempontból, hogy ebben a forrás csupán a cselekvésmennyiséget jelzi, míg az anyagmennyiség nem kerül kifejezésre. A nagyító alakok két nyelvben, a finnben és a nganaszanban kifejezik az anyagmennyiséget. A szófaji kategóriák megfeleltethetők a szemantikai kategóriákkal; elsősorban főnevekből hozhatók létre kicsinyítő alakok, és ezt követik a melléknevek, majd az igék. Ugyanakkor csupán a főnevekből lehet nagyító alakokat létrehozni.

6.2. Ausztronéz nyelvek. A 17 ausztronéz nyelvből 6 nyelv rendelkezik evaluatív morfológiával. 4 nyelv alkalmaz mind diminutív, mind pedig augmentatív morfológiát. Egy nyelv, az aneityum csupán kicsinyítő alakokat tud létrehozni. A nelemwa nyelv nem alkot kicsinyítő alakokat morfológiai módszerrel, azonban rendelkezik olyan nagyító alakokkal, amelyeket morfológiai eszközökkel hoz létre. Nemcsak hogy ebből a szempontból ez az egyetlen kivétel a mintánkban, hanem ennek a nyelvnek ez a tulajdonsága ellentmond a 2009-es számú univerzálénak is. Ez az univerzálé, amelyet BAUER (1997: 540) fogalmazott meg, egy hierarchikus elrendeződést sejtet: ha a nagyító/kicsinyítő alakok determinánsokból is létrehozhatók, akkor szintén létrehozhatók határozószavakból, számnevekből, névmásokból vagy indulatszavakból; ha határozószavakból, számnevekből, névmásokból vagy indulatszavakból, akkor melléknevekből és igékből is; ha melléknevekből vagy igékből, akkor főnevekből is. Továbbá BAUER feltételezi a következőt: Minél lejjebb haladunk a hierarchiában, annál kevésbé produktív az evaluatív deriváció. PLANK et al. (2009) kibővíti ezt az állítást azzal, hogy ha megjelenik az augmentatív derivációs morfológia, akkor jelen van a diminitív derivációs morfológia is. A nelemwa nyelv, mely kizárólag nagyító alakokat használ, ellentmond ennek az univerzálénak. Ebben az összefüggésben egy másik nyelvet, a siar-lakot is érdemes megemlíteni. Az adatközlő állítása szerint ez a nyelv analitikus módon, a névelő segítségével hoz létre kicsinyítő alakokat:

- (5) *kók*   *pidik*   *anu-k*
 ART.DIM   titok   CL:COMM-1.SG
 ‘az én kis titkom’ (szó szerint: ‘a kicsi titok, amely az enyém’)

Ugyanakkor nem létezik nagyító funkcióval rendelkező névelő a siar-lak nyelvben, ahol a nagyító alakokat olyan névszói összetett szavakból hozzák létre, amelyek magukban foglalják a *ta-* ‘anya’ főnevet:

- (6) *tan liwan*
 ‘nagy kés/bozótvágó kés’ (szó szerint: ‘anya kés’)

Az ausztronéz nyelvekben a kicsinyítő alakok létrehozására használt produktív szóalkotási módok heterogének: előképzők, reduplikáció infixációval vagy anélkül,

toldalékolás és circumfixumok is előfordulnak. Az agta nyelv a szó első részének reduplikációját használja, pl. *tala-tálobag* ‘katicabogár’, vö. *talobag* ‘bogár’.

A legáltalánosabb szemantikai kategória az anyagmennyiség kifejezése mind a kicsinyítő, mind pedig a nagyító alakok alkalmazásával. A kicsinyítő alakok esetében, habár ritkán, de kifejezhető a minőségmennyiség és a cselekvésmennyiség is. Következésképpen a főneveket kicsinyítik vagy nagyítják a leggyakrabban. Az agta nyelv névmásokból is képes kicsinyítő alakokat létrehozni, pl. *ad-áddu* ‘nagyon sok (darab)’, vö. *addu* ‘sok (darab)’.

Egy igen érdekes jelenség található a muna nyelvben, ahol ugyanaz az előképző, a *mansi-*, ha reduplikáció követi, mind a kicsinyítő, mind pedig a nagyító jelentést is hordozhatja a szövegösszefüggéstől függően:

- (7) *ta-do-mansi-tandu-tandu-mo*
 AP-3PL-DIM-szarv-DIM-PERFECTIVE
 ‘csak néhány (bölény) szarva volt ott’
AP-3PL-DIM-szarv-DIM-PERFECTIVE
 ‘jó néhány (bölény) szarva volt ott’

6.3. Niger-kongói nyelvek. A niger-kongói nyelvek közül 5 rendelkezik evaluatív morfológiával. 3 nyelvben előfordul mind a diminúció, mind pedig az augmentáció. 2 nyelv csupán kicsinyítő alakokat használ. Előképzők és toldalékok segítségével hoznak létre ilyen szavakat. A djula-fogny és a suahéli nyelvek megváltoztatják a ragozási mintát (paradigmát), például:

- (8) *mtoto* ‘gyerek’, vö. *kitoto* ‘kisgyerek, csecsemő’

A kicsinyítés az eton nyelvben együtt jár a klitikumok alkalmazásával, például:

(9)	<i>ilé</i>	<i>bilé</i>
	‘fa’	‘fák’
	<i>mɔ́ ilé</i>	<i>bɔ́ bilé</i>
	‘kis fa’	‘kis fák’

A leggyakrabban kifejezett szemantikai kategória a kicsinyítő alakok esetében az anyagmennyiség, ezt követi a minőségmennyiség, majd a cselekvésmennyiség. Szinte ugyanez a helyzet figyelhető meg a nagyító alakok esetében. Ez összefügg a szófaji eloszlással: a leggyakrabban főnevek kicsinyíthetők/nagyíthatók.

6.4. Indoeurópai nyelvek. Minden indoeurópai nyelvben megtalálható az evaluatív morfológia. Közülük csupán 4 (örmény, albán, luxemburgi és ír) nem használ augmentációt. A többi nyelv használ mind kicsinyítő, mind pedig nagyító alakokat. A kicsinyítő alakokat a leggyakrabban toldalékolással képzik (a 17 nyelvből 15-ben), míg az előképzők, a reduplikáció és egy esetben a szóösszetétel használata szintén megjelennek. Az augmentáció azonban változatosabb képet mutat: a 14 nyelvből 9 használ prefixációt, 8 toldalékolást, 4 pedig szóösszetételt.

A görög és olasz nyelv több mint kétféle szóalkotási módot használ nagyító alakok létrehozására: a görög nyelvben előfordul az előképzők alkalmazása, a toldalékolás és a szóösszetétel, az olasz pedig előképzőket, toldalékokat és a főnév nemének megváltoztatását is alkalmazza:

- (10) *buca*
buc(o)-a
 lyuk: MASC.SG-FEM.SG
 ‘nagy lyuk’

5 nyelv továbbá legalább kétféle szóalkotási módot használ, általában a prefixációt és a szuffixációt. Az teszi érdekessé ezt az összehasonlítást, hogy néhány nyelvben az augmentációra többféle szóalkotási módot használnak, mint a diminúcióra. A görög nyelv például 3 különféle szóalkotási módot használ nagyító alakok létrehozására – prefixációt, szuffixációt és szóösszetételt –, de csupán kettőt kicsinyítő alakoknál: prefixációt és szuffixációt. Mindkét esetben, azaz mind a diminúciónál, mind pedig az augmentációnál, a szóalkotási módokat számos evaluatív jelölő képviseli: a nyelvek általában több előképzőt vagy toldalékot használnak; több mint egy előképző vagy toldalék fordulhat elő a szavakban; az előképzők és a toldalékok egynél többször is használhatók; az előképzőknek és toldalékoknak lehet a kicsinyítő és a nagyító jelentésen kívül más jelentése is; továbbá a portugál és a rétoromán (romans) nyelv mutat teljes/részleges reduplikációt, valamint itt a szó első részének reduplikációja is lehetséges, például portugál: *titia*

- (11) *ti ~ tia*
 RDP-néni
 ‘nénike’

A leggyakrabban kifejezett szemantikai kategória az anyagmennyiség. A kicsinyítő alakok esetében ezt az elismerés (amelioratív jelentés), a minőségmennyiség és a cselekvésmennyiség kifejezése követi; a nagyító alakoknál pedig a minőségmennyiség, a rosszallás (pejoratív jelentés) és a cselekvésmennyiség megjelenítése. A kicsinyítő alakok szintén kifejezhetnek életkort, becézést és társadalmi helyzetet (pl. a görögben). Érdekes eset az oszét nyelv, ahol nem létezik az anyagmennyiség szemantikai kategóriája. A minőségmennyiséget mind kicsinyítő, mind pedig nagyító alakokkal is kifejezik ezek a nyelvek. A szófajok tükrözik a szemantikai kategóriák esetében fennálló helyzetet: a legáltalánosabb szófajok mind a kicsinyítő, mind pedig a nagyító alakoknál a főnevek, ezt követik a mellénevek, határozószók és az igék. A kicsinyítő alakok szófajváltó képzése produktív az olasz, a portugál és a skót gael nyelvekben, amint azt szemléltettük. Például:

- (12) V>N[+hum]
mangiare ‘enni’, vö. *mangione* ‘jó étvágyú ember’

7. Összegzés és konklúzió

3. táblázat

EM sűrűség, szóalkotási módok, szemantikai kategóriák és szófajok

	Indoeurópai	Uráli	Niger-kongói	Ausztronéz
EM (%)	igen (100%)	igen (67%)	igen (50%)	igen (35%)
A nyelvek száma	17	12	10	17
Sűrűség (szaturáció)	4,33	1,08	1,00	0,94
DIM	igen (24%)	igen (50%)	igen (20%)	igen (6%)
AUG	igen (0%)	igen (0%)	igen (0%)	igen (6%)
DIM+AUG	igen (76%)	igen (17%)	igen (30%)	igen (24%)
Kicsinyítő alakok				
Szóalkotási mód	toldalékolás, előképző alkalmazása (prefixáció), reduplikáció, szóösszetétel	toldalékolás	toldalékolás, előképző alkalmazása, a ragozási minta változása	reduplikáció, előképző alkalmazása, toldalékolás, infixáció, cirkumfixáció
A szóalkotási módok jellemzői	több mint egy kicsinyítő toldalék; több mint egy szuffixum a szóban; szuffixum, mely nem csak kicsinyítő jelentést hordoz; egynél többször használt toldalék; egynél többször használt prefixum; több mint egy kicsinyítő előképző; teljes, részleges, a szó első részét érintő reduplikáció	több mint egy kicsinyítő toldalék; több mint egy toldalék a szóban; egynél többször használt toldalék	prefixum, mely nem csak kicsinyítő jelentést hordoz	a szó első részét érintő reduplikáció; prefixum, mely nem csak kicsinyítő jelentést hordoz; reduplikáció és prefixálás együttes használata

Szemantikai osztályok	QS amelioratív (elismerő) QQ hipokorisztikus (becéző) QA életkor társadalmi helyzet nem	QS QA QQ amelioratív (elismerő) hipokorisztikus (becéző) életkor	QS QA QQ életkor	QS QA QQ életkor
Szófajok	főnevek melléknevek határozószók igék	főnevek igék melléknevek	főnevek igék	főnevek igék melléknevek határozószók
Nagyító alakok				
Szóalkotási mód	előképző alkalmazása, toldalékolás, szóösszetétel, a nyelvtani nem megváltoztatása	toldalékolás, szóösszetétel	toldalékolás, a ragozási minta megváltoztatása	előképző alkalmazása, szóösszetétel, reduplikáció
A szóalkotási módok jellemzői	prefixum, mely nem csak nagyító jelentést hordoz; több mint egy nagyító toldalék; több mint egy nagyító előképző; egynél többször használt prefixum; egynél többször használt toldalék; több mint egy nagyító toldalék a szóban; reduplikáció infixummal; a szó első részét érintő reduplikáció; teljes reduplikáció			a szó első részét érintő reduplikáció

Szemantikai osztályok	QS QQ pejoratív (rosszalló) QA társadalmi helyzet nem életkor	QS	QS QA	QS QQ QA
Szófajok	főnevek melléknevek határozószók szófajváltás igék	főnevek	főnevek igék	főnevek igék melléknevek névmások

A legmagasabb EM sűrűség az indoeurópai nyelvekben tapasztalható (4,33), ezt követik az uráli nyelvek (1,19), a niger-kongói nyelvek (1,00) és az ausztronéz nyelvek (0,94). Míg az indoeurópai nyelvekre, a niger-kongói nyelvekre és az ausztronéz nyelvekre jellemzőek mind a morfológiai úton létrehozott kicsinyítő, mind pedig a nagyító alakok, az uráli nyelvek többsége csak morfológiai úton létrehozott kicsinyítő alakokat használ. Egy ausztronéz nyelv, a nelemwa, ellentmond a 2009-es számú univerzálénak, mivel rendelkezik nagyító alakokkal, de nem rendelkezik morfológiai úton létrehozott kicsinyítő alakokkal. A leggyakrabban előforduló szóalkotási folyamat a kicsinyítő alakok létrehozásakor a toldalékolás, amelyet a prefixáció követ. A leggyakoribb másodlagos jellemzők a következők: több mint egy kicsinyítő toldalék (vagy előképző) megléte; több mint egy toldalék (vagy előképző) előfordulása a szóban; a toldalék (vagy előképző) reduplikációja. A leggyakrabban kifejezett szemantikai kategóriák az anyagmenynység, a minőségmennyiség és a cselekvésmennyiség. Ezeket a kategóriákat általában főnevek, melléknevek és igék fejezik ki. A magasabb sűrűség az elemzett kategóriák szélesebb skáláját jelzi – minél magasabb a sűrűség, annál nagyobb számban fordulnak elő a különböző szóalkotási módok (beleértve az alkategóriákat is), szemantikai kategóriák és szófajok.

A nagyító alakok általában prefixációval, toldalékolással és szóösszetétellel hozhatók létre. A használt előképzők többségének van további jelentése is, amely különbözik a nagyító jelentéstől. Továbbá néhány esetben több mint egy nagyító toldalék/előképző jelenléte, valamint a toldalék/előképző reduplikációja szintén lehetséges. Az anyagmennyiség, a minőségmennyiség és a cselekvésmennyiség szemantikai osztályait főnevek, melléknevek és határozószók fejezik ki.

Az indoeurópai nyelvekben minden más nyelvcsaládnál nagyobb számban fordulnak elő az elemzett kategóriák meghatározó jellemzői. Mind a diminúcióhoz, mind az augmentációhoz kapcsolódó szóalkotási folyamatok sokkal nagyobb számban fordulnak elő, és gazdagon vannak képviselve az alkategóriák is. Több szemantikai kategóriát fejeznek ki, következésképpen több szófajt alkalmaznak. Érdekes következtetést lehet levonni az ausztronéz nyelvcsaládnak

a 3 másik nyelvcsaláddal történő összehasonlításából. Az ausztronéz nyelvcsalád rendelkezik a legalacsonyabb sűrűséggel és a jelenlévő szóalkotási folyamatok eltérést mutatnak a többi nyelvcsaládhoz képest: ezekben a nyelvekben jelen van az infixáció és a cirkumfixáció, a reduplikáció pedig gyakoribb, mint az indoeurópai nyelvcsaládban. Továbbá a vizsgált mintában ez az egyetlen olyan nyelvcsalád, amelynek egy olyan nyelv a tagja, amely rendelkezik nagyító, de nem rendelkezik kicsinyítő alakokkal. Ugyanakkor ez az egyetlen nyelvcsalád a mintákban, amelyben nagyíthatók a névmások (agta).

Elemzésünk megerősíti a 2009-es számú univerzálét és az ebben leírt szófaji hierarchiát az evaluatív morfológiában. Elemzésünk kimutatta a szemantikai kategóriák hierarchikus elrendeződését: az evaluatív morfológiában leggyakrabban kifejezett szemantikai kategória az anyagmennyeiség. Alapjában véve azonban az evaluatív morfológia láthatóan nyelvcsalád- és nyelvterületfüggő. Az újonnan bevezetett érték, az EM sűrűség előmozdíthatja a további kutatásokat az evaluatív morfológia területfüggő jellegének részletesebb megismeréséhez. Ez a megfigyelés szintén következik azoknak a sűrűségi értékeknek a kiértékeléséből, amelyek az egyes nyelvcsaládok esetében kiszámításra kerültek. Az elemzés kimutatta, hogy az evaluatív morfológia egy újabb meghatározó paramétere lehet az úgynevezett standard általános európai nyelvnek (Standard Average European), annak a fogalomnak, amely az utóbbi évtized folyamán különleges figyelmet vívott ki magának.

Kulcsszók: evaluatív morfológia, diminúció, augmentáció.

Hivatkozott irodalom

- BAUER, LAURIE 1997. Evaluative morphology: in search of universals. *Studies in Language* 21: 533–575.
- BAUER, LAURIE 2004. The Function of Word-Formation and the Inflection-Derivation Distinction. In: AERTSEN, HENK – HANNAY, MIKE – LYALL, ROD eds., *Words in their Places. A Festschrift for J. Lachlan Mackenzie*. Vrije Universiteit, Amsterdam. 283–292.
- BOOIJ, GEERT 1996. Inherent versus contextual inflection and the split morphology hypothesis. In: BOOIJ, GEERT – VAN MARLE, JAAP eds., *Yearbook of Morphology*. Springer, Dordrecht. 1–16.
- KATAMBA, FRANCIS 1983. *Morphology*. Macmillan, Basingstoke, England.
- PLANK, FRANS – MAYER, THOMAS – MAYORAVA, TATSIANA – FILIMONOVA, ELENA 2009. *The Universals Archive*. Universität Konstanz. [http://typo.unikonstanz.de/archive/intro/\[-\]index.php](http://typo.unikonstanz.de/archive/intro/[-]index.php). (2014. 02. 10.)
- SAPIR, EDWARD 1929. A study in experimental symbolism. *Journal of Experimental Psychology* 12: 225–239.
- SCALISE, SERGIO 1984. *Generative Morphology*. Foris Publications, Dordrecht.
- STUMP, GREGORY T. 1993. How peculiar is evaluative morphology? *Journal of Linguistics* 29: 1–36.
- SZYMANEK, BOGDAN 1988. *Categories and Categorization in Morphology*. Redakcja Wydawnictwa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin.

WALS. = DRYER, MATTHEW S. – HASPELMATH, MARTIN eds., 2011. *The World Atlas of Language Structures Online*. Max Planck Digital Library, Munich. <http://wals.info/>. (2014. 02. 10.)

Evaluation of evaluative morphology: a cross-linguistic analysis

While theoretical problems of evaluative morphology (its existence vs. non-existence; its place and scope, its semantics, etc.) have been paid some attention before (cf. Scalise 1984, Stump 1993, Bauer 1993, etc.), related cross-linguistic research is missing. The paper aims to make the first step in this direction. It focuses on evaluative morphology in four language families – Austronesian, Indo-European, Niger-Congo, and Uralic. The sample covers 72 languages. For the sake of data evaluation the concept of saturation of evaluative morphology is introduced. It reflects the degree of utilization of word-formation processes, semantic categories and word classes in the evaluative morphology of a language. The data analysis suggests that evaluative morphology appears to be language family and language territory dependent.

Keywords: evaluative morphology, diminutives, augmentatives.

KÖRTVÉLYESSY LÍVIA
P. J. Šafárik University in Košice